
Södertörns högskola

Journalistik och multimedia

Vårterminen 2007

Journalistiskt C-projekt

Vargen och känslorna

– en artikelserie om människor som lever nära vargen.

Av: Astrid Feldreich

Handledare: Christoph Andersson

Examinator: Herman Melzer

Slutseminarium: 24/5-07

Innehåll

När vargen kom till Voxnabruk..... 4

Reportage, 16 986 tecken

Ann är rovdjurens försvarare.....11

Personporträtt, 6 143 tecken

Länsstyrelser samarbetar för att stoppa jakt på varg.....14

Nyhetsartikel, 2 441 tecken

Arbetsrapport.....15

C-projekt i journalistik

I Voxnabruk i Hälsingland vågar folk inte släppa ut sina barn i skogen av rädsla för vargattacker. Samtidigt arbetar andra med att skydda den svenska vargstammen. Varför berör vargen så många, så innerligt? Hur är det egentligen att ha vargen nära - runt knuten - eller i hjärtat?

När vargen kom till Voxnabruk

Barn som blir skjutsade tvåhundra meter till skolan. Folk som inte vågar jogga i skogen. Det är verkligheten för många familjer i Voxnabruk sedan ett nytt vargrevir bildats i deras område. Hur påverkar rovdjurspolitiken deras vardag? Och vad tycker de egentligen om sina nya grannar?

Mil efter mil slingrar sig den gropiga landsvägen genom skogen. Högerhanden trevar febrilt efter kartan på sätet bredvid och just då skymtar jag ett kyrktorn bakom den tjocka muren av granskog. Voxnabruk, eller bruket som det kallas i folkmun, ligger i Hälsingland nära gränsen till Dalarna. En idyllisk liten by med älven Voxnan ringlandes mellan kyrkan och den stora skolbyggnaden. Här har ett nytt vargrevir vuxit fram de senaste tre åren, Voxnareviret.

Jag svänger in vid en vit nyrenoverad villa med utsikt över det blanksvarta vattnet. Bakom husen breder 50 000 hektar tät skog ut sig. Inte en levande själ har jag mött, så när som på en katt, trots att det bor sexhundra personer i Voxnabruk. På gårdsplanen ligger cyklar och leksaker utspridda huller om buller. Här bor Pontus Simonsson med fru och två barn, ett tredje på väg. Han är från Edsbyn men familjen flyttade till Voxnabruk för att bo nära naturen och fiska. Dörren öppnas av en lång och spenslig ung man med halvlångt mörkbrunt hår och jeans.

– Stig på. De andra har just kommit, säger han och hänger upp min jacka.

På övervåningen sitter gruppen som vill förmedla lokalbefolkningens syn på rovdjursfrågor. En brokig blandning av barnföräldrar, naturkunniga, före detta jägare och egenföretagare. De pratar snabbt och i mun på varandra, snubblar över alla ord som måste fram och som lagrats upp de senaste tre åren. Maktlöshet, avbefolkning av orten, dödade jakthundar och oförstående myndigheter är några av dem. Frasen ”förlorad livskvalitet” återkommer flera gånger. Orientering, skidåkning, ridning, hundträning och bärplockning är exempel på saker som gruppmedlemmarna räknar som livskvalitet och som de har slutat med sedan vargen kom till byn. Medan skymning blir till svart natt berättar de att under vinterhalvåret skjutsar de barnen till skolan. Inte ens tonåringarna vill gå den knappa kilometern själva. Ylande vargar hörs in i sovrummen.

– Naturen är allt vi har. Nu vågar vi inte ens släppa våra barn. Vem tar ansvar den dagen något händer? Skogen som är bygdens hjärta har blivit något hotfullt. Vi ska anpassa oss. Vi ska ha bjällror, ställa in grillen på kvällen använda vargtelefon och koppla hunden. Folk flyttar till slut, utbrister Pontus Simonsson upprört och slår ut med händerna.

C-projekt i journalistik

De andra nickar och hummar. I reviret finns det enligt länsstyrelsen minst sju vargar. Även här går åsikterna isär. Medlemmarna i gruppen menar att det finns minst elva eftersom det kommit två nya kullar de senaste åren. De säger att etappmålet för hela Sverige på 200 vargar är nått för länge sedan och att länsstyrelsen döljer sanningen för att myndigheten har byggt upp så mycket verksamhet och forskning kring rovdjuren.

Maud Östh som bor granne med Pontus är fembarnsmamma. Hon oroar sig mest för barnen.

– Vi vaktar på ungarna när de leker utomhus. Själva springer vi inte längre i elljusspåret och barnen orienterar bara mellan husen på gymnastiklektionerna, säger hon.

Tidigare i år fick voxnaborna avslag på sin ansökan om skydds jakt. Orsaken var bland annat att det inte fanns några tecken på onormalt beteende från flocken. Det var droppen för många bybor som kände att ingen lyssnade på de observationer de lämnade.

– Inte är vi några byfånar som springer runt med rånarluvor. Folk har nog sett för mycket på filmen ”Jägarna”, säger Kenneth Jacobsson, före detta jägare och egen företagare.

Någon föreslår att vi ska avsluta mötet med en promenad. Klockan närmar sig tolv och bygatan badar i mörker. I Voxnabruk blir natten omslutande, här finns ingen stad som lyser upp natthimlen. Ishockeyplanen och elljusspåret kan bara anas i skogsbrynet bakom skolgården. Jag stannar och lyssnar efter ylanden. Men det enda som hörs är vinden genom trädtopparna.

Morgonen därpå fortsätter jag min vandring längs Voxnabruks enda gata. Luften är klar. Det luktar bränt gräs och barrskog. Trots att det blåser kraftigt vilar Voxnan spegelblank i solen. Varg är det ständiga samtalsämnet här. På dagis, i skolan, på jobbet och under fikapausen. Det pratas om vem som råkat ut för vad och när. Under ytan pyr och jäser det av missnöje. Enligt folk i bygden är vargen långt ifrån skygg. Hos någon stod den utanför dörren en dag och verkade inte det minsta rädd och hos en annan var den nere i trädgården och vände.

I hjärtat av bygatan, lite höjt över vattnet, ligger ett ljusgult gammalt trähus som ser ut att vara från tidigt 1900-tal. I lärarrummet en trappa upp sitter Birgitta Andersson. Hon har jobbat som lärare i Voxnaskolan i tio år. Här finns bara 28 elever sammanlagt, vilket är nära gränsen för hur få elever en skola kan ha. Birgitta Andersson talar om att hon visst tycker att vargen ska få finnas, men samtidigt är det synd att de inte kan använda skogen som klassrum längre. Det är svårt nog att profilera sig som skola på landsbygden. För egen del har hon fått offra sitt stora intresse – att träna hundar. Fem jakthundar har dödats av varg i reviret under jaktsäsongen.

C-projekt i journalistik

– Föräldrarna vill ju inte att deras barn ska vara ute i skogen ensamma, och inte skulle jag släppa ut mina barn heller om jag var dem. Man vet inte, vargarna kan ju anfälla. Byn har liksom tystnat på kvällarna. Förr var det mer liv, säger hon och tittar ut i fjärran genom fönstret.

Efter en stunds tystnad säger hon.

– Det har blivit så mycket pajkastning hit och dit över hela debatten.

Men vad är det verkliga problemet om man tränger bortom den så kallade pajkastningen?

– Problemet är att ingen vågar sig ut i skogen längre. Barnen är rädda. Även de som inte vill erkänna det öppet väntar in varandra och tar sällskap.

Något enkelt svar på problemet har hon inte.

– Det är svårt, säger hon gång på gång. Visst kan det få finnas varg. Men när de kommer så nära. Det är svårt.

Hemma hos Maud Öst står barnkanalen på i bakgrunden och köket är mitt i en renovering av golvet. Melvin, 1 år, hoppar omkring på rumpan och lämnar mattorna i en hopknorvrad hög efter sig. Över köksbänken sitter bilder på alla fem barnen. Äldsta dottern gillar att träna trav och minstingen kryper runt benen och kräver uppmärksamhet. På bordet i vardagsrummet har Maud lagt fram ett oöppnat överfallslarm som liknar en nyckelring, ett neonfärgat kardborreband med en liten pingla på, samt en illröd stor gastuta, en” sån som man brukar ha på huliganmatcher”. Inte för hunden utan för barnen att ha när de går ensamma till skolan eller kompisar. De är skickade från Viltskadecenter, en forskningsstation som bildades 1996 av Naturvårdsverket där man bland annat testar förebyggande åtgärder mot viltskador.

– Men inte tror jag att det är något för barnen att ha med sig jämt. Det kan väl inte vara bra att ha de där i öronen, frågar Maud och vrider och vänder på den illröda tutan.

Texten på burken och överfallslarmet säger i finstilt;”förvaras oåtkomligt för barn”, “extremt brandfarligt” samt “kan skada hörseln”.

Över en knastrig telefonlinje frågar jag Jens Karlsson, forskare på Viltskadecenter som är specialiserad på skrämselförsök, hur han tänkte när han skickade larmen.

– Det var en man som ringde och berättade att hans barn var oroliga när de gick till skolan. Sen pratade vi om att i Nordamerika hade barnen försetts med så kallade huligantutor för att ge sig till känna om det kom ett rovdjur. Han ville gärna ha en sådan tuta, så jag skickade över en. Tutorerna behövs egentligen inte, det går lika bra att stampa, säger han.

C-projekt i journalistik

Jens Karlsson hävdar bestämt att vargarna i Voxnareviret är långt ifrån så oskygga att det skulle kunna motivera en skyddsjakt. För att motivera skyddsjakt av den anledningen bör vargen vid upprepade tillfällen ha sökt sig närmare än hundra meter från människor utomhus som inte sitter i något fordon. Det ska heller inte finnas någon hund eller annat som kan locka till sig varg på platsen.

– Det finns en myt om att vargen skulle föredra vildmarken. Men det finns vargar som lever på pommes frites och jagar duvor i storstäderna, det är inget konstigt i sig. Information är ett trubbigt instrument. Jag kan stå och säga att det är ofarligt tusen gånger, men vissa personer upplever att det känns bättre med en pryl i handen, och det räcker långt, säger han.

Runtomkring väg 301 mot Rättvik betar ett dussintal hästar i stora hagar. En hästtransport med skylten ”Homna stuteri” står parkerad på uppfarten till ett flertal röda stallbyggnader. Efter några minuter dyker Kenneth Jacobsson upp bakom husknuten. Vi går runt ägorna. Han berättar om när två vargar stod och betraktade hagen. Pekar ut olika platser längs vägen. Visar, här och här stod vargarna, de kom ifrån skogen bakom och spåren var tydliga i snön. Ett sto förlorade sitt föl senare. Troligtvis på grund av stressen.

Kenneth Jakobsson pratar gärna om de 40 hästarna och alla föl som ska födas när som helst. Tjugo stycken på bara några dagar. Berättar att sonen i granngården hade får tidigare, men vargen rev ett, så han lade ner det. Sedan 1967 har Kenneth arbetat heltid med hästar och någon semester blir det nästan aldrig. Han funderar över vad som kommer att hända med företaget om det fortsätter som det gör, eller rent av blir värre.

– Till slut kommer ägarna till hästarna att flytta dem från mitt stuteri. Det blir svårt att fortsätta.

Vi blickar ut över hagen med dräktiga hästar. I lokaltidningen Ljusnan kunde man för någon månad sedan läsa om två incidenter när tonårstjejer från ridhuset i Edsbyn mött vargar. Hästarna skenade. Men eftersom spår inte kunde säkras var man från länsstyrelsens sida inte helt säker på att det var just vargar som flickorna såg.

– Jag är så gammal så mig spelar det väl egentligen ingen roll för. Det är värre med ungdomarna. De vågar ju inte rida ut och jäntan som brukar vara här och träna trav längs med vägen är ju rädd, suckar han.

I ett litet rum bakom spiltorna sätter vi oss ner för att prata. Kaffelukt blandas med stallens egna odörer, en stickande men samtidigt hemtrevlig lukt från barndomens stallhäng. Bredvid mig på bordet ligger en dvd med rubriken ”varg”.

C-projekt i journalistik

– Har du sett den norska filmen om vargen, frågar Kenneth och håller upp en kopp kaffe.

Frun kommer in och tar fram pepparkakor. Hon ler och insisterar på att jag ska ta den sista i burken. Filmen från Norge är ett program om utplantering av vargar från den norska motsvarigheten till tv4:as ”Kalla fakta”. Teorin om att Naturvårdsverket planterat ut vargar också i Sverige är allmänt utbredd och återkommer hos de flesta i trakten. Det finns inte en chans att vargarna kan ha vandrat ända från Finland och ner genom Sverige till Värmland utan att lämna några spår efter sig menar Kenneth Jakobsson. Telefonen i stallet ringer oavbrutet. Det är italienare som vill ha sperma från en känd avelshingst som finns på stuteriet. Efter ett antal avbrott kommer vi in på huruvida beslut kring rovdjuren ska fattas regionalt eller nationellt.

– Slipsnissar och trottoartrampare som jag brukar säga, skrattar Kenneth Jacobsson.

Men så blir han åter allvarlig.

– Vad vet dom, jag tror att man måste bo här för att förstå känslan. Inte brydde vi oss om varg innan den kom så nära oss heller.

Två kilometer bort sitter Sture Brorson vid köksbordet med armarna i kors. Med grått skägg, rutig skjorta och blåslitna hängselbyxor tittar han på mig med misstänksam blick bakom kepsens rand när jag oanmäld kliver in genom dörren. Bemötandet är direkt, han har inte mycket till övers för journalister och myndighetsfolk. Rösten bakom skägget är stark och barsk. Det här är en person som är van vid att säga vad han tycker, men också en person som tar in ungdomar som halkat snett och som älskar att lära stockholmare köra häst och vagn.

Sture Brorson är lite av en legend i Voxnabruk och går under namnet ”torparn”. Stolt mångsysslare kallar han sig själv. Började arbeta i skogen 1956 och känner omgivningarna utan och innan. Som egen företagare är han beroende av att kunna släppa iväg oerfarna familjer med häst och vagn längs ett spår i skogen. Många gånger poängterar han att han inte är någon rovdjurshatare. Men att vargen är viktigare än allt och alla kan han inte förstå.

– Sedan varg och björn blev vanligt i skogen kan jag inte längre ansvara för mina kunders säkerhet, hästen vänder om och kan skena. Jag får lägga ner verksamheten eftersom länsstyrelsen inte vill betala en erfaren kusk åt mig, säger Sture Brorson och spänner ögonen i mig.

Han plockar fram en plastficka med teckningar som han fått från nöjda kunders barn. Stockholmare som inte ens vet hur man täljer en sälgpipa och som frågar tusen frågor om hästen. Det är livskvalitet för honom, att få se hur de växer med uppgiften att ha hand om ett eget hästekipage. Klyftan mellan besluten och människorna, stad och land är påtaglig. Den nuvarande situationen beskriver Sture Brorson som ”en bomb” och ”maffiametoder”.

C-projekt i journalistik

– Villkoret för att jag skulle få bidrag från Länsstyrelsen i Gävle för mina studiebesök på gården var att jag inte pratade om hur stora problem vi har med vargen under själva besöket. I februari såg grannen fyra vargar framför hundgården och jag har sett två till bakom hagen. Men jag har slutat att rapportera. Det är ingen idé. Man får ingen förståelse, säger han och tycks plötsligt överväldigas av känslan.

Ögonen blir blanka och han stryker med smutsiga händer under ögonen och tittar bort.

Annica Forsberg är rovdjurshandläggare på länsstyrelsen i Gävleborg. Hon är den som får ta emot alla ansökningar och telefonsamtal från lokalbefolkningen. Jobbet handlar till stor del om kommunikation av olika slag. Det är Annica Forsberg som har varit lokalbefolkningens kontaktperson under hösten och vinterns möten. Gruppen i Voxnabruk har hon träffat tre, fyra gånger. Länsstyrelsens uppgift är bland annat att genomföra inventeringar, alltså räkna antalet rovdjur, förebygga jaktbrott, samt att göra regionala förvaltningsplaner. Eftersom etappmålet på 200 vargar inte är nått kan den bara yttra sig när det gäller beslut om skydds jakt. I Voxnareviret tillstyrkte Länsstyrelsen i Gävleborg skydds jakt på en valp och en varg, förutsatt att problemen kvarstår även nästa jaktsäsong efter det att man vidtagit förebyggande åtgärder. Men Naturvårdsverket sa nej. Till viss del upplever Annica Forsberg att det är svårt vara alla till lags, men tror ändå att de flesta förstår att länsstyrelsen inte är samma sak som Naturvårdsverket.

– Vi sitter här och de sitter i Stockholm. Många tycker att vi på kontoret i Gävle redan jobbar för långt bort. En del tänker; myndighet som myndighet. Just skydds jaktansökan kommer ofta från områden där folk redan är uppgivna, upprörda och besvikna. Folket i bygden upplever att de måste anpassa sig, kanske har man en gård som gått i arv flera generationer och så blir det merarbete med stängsel. Då blir det mycket negativt prat, säger hon.

Angående misstron som finns hos befolkningen i Voxnabruk tror hon ändå att länsstyrelsen vinner förtroende i längden på att vara saklig, förutsägbar och behandla allt som den får in likvärdigt. Enligt Annica visar nationella undersökningar att svenskarna är positiva till rovdjur men att det inte alltid gäller på lokal nivå där varg nyligen etablerat sig. Eller där man upplever att problemen är stora. Men, säger hon, man måste ha i åtanke att det är folkvalda politiker som har utformat rovdjurspolitiken. Vissa tycker att rovdjuren kostar för mycket, men det är i grunden ett politiskt beslut.

– Vi kan inte skjuta bort all varg, lagstiftningen tillåter inte det. Med all respekt för folks rädslor så tycker jag att vissa resonemang är lite oproportionerliga. Hela livet är ett risktagande, man måste se till rimligheten. Var vargen jättebenägen att ge sig på människor skulle den göra det, säger hon.

Fakta

Jakten på varg är starkt begränsad idag, det är bara tillåtet att fälla djur som orsakar stora problem och då efter ett beslut från Naturvårdsverket.

Undantag finns i paragraf 28 i jaktlagen Enligt den får man försvara tamdjur om de attackeras av rovdjur. Från och med i år får man även försvara tamdjur som attackeras utanför hägn. Enligt den senaste inventeringen finns det cirka 150 vargar i Sverige. Det finns ett nationellt etappmål på 20 så kallade föryngringar årligen för att stammen ska räknas som livskraftig, vilket motsvarar 200 individer. När målet är nått ska vargstammens framtid utredas.

Staten har enligt lagen om sammanhållen rovdjurspolitik ansvar för att arterna björn, järv, lo, varg och kungsörn ska finnas i så stort antal att de långsiktigt kan finnas kvar i den svenska faunan och för att de ska kunna sprida sig i sina naturliga utbredningsområden. I december i år presenterar den statliga utredningen ”Våra stora rovdjur” sin rapport som bland annat innehåller en utvärdering av rovdjurspolitiken i Sverige.

Ann är rovdjurens försvarare

Med utsikt över Stockholms blå inlopp arbetar Ann Dahlerus för att vargen ska få leva ostört i våra svenska skogar. Som generalsekreterare i Svenska Rovdjursföreningen lägger hon dagar - och ibland nätter åt att föra vargens talan.

– Tyvärr är det få som orkar stå upp för vargen eftersom det är en så infekterad debatt, säger hon.

Svenska Rovdjursföreningen har nyss flyttat in i nya lokaler vid Danvikstull. Med en fantastisk utsikt över Stockholms blå inlopp och Gröna Lund ligger ett litet rosa stenhus inklämt mellan den starkt trafikerade Värmdöleden och färjeterminalen. Föreningen är politiskt oberoende och har cirka 3 500 medlemmar fördelade över hela landet.

Ledigt klädd i skjorta och jeans visar Ann Dahlerus mig sitt nya arbetsrum. Här arbetar hon heltid som generalsekreterare med uppgiften att hålla sig uppdaterad kring rovdjursfrågor. Det gråblonda håret är hastigt uppsatt i en tofs och de lila glasögonen åker ideligen av och på medan hon berättar om intresset för miljö och naturfrågor. Särskilt vargen har alltid facinerat Ann. Även om hon aldrig träffat någon skulle hon gärna vilja.

– Det är ett karismatiskt djur. I mina ögon är vargen intressant och tilltalande. Till stor del påminner vargen om oss. Den är otroligt intelligent, lever i förhållanden hela livet och uppfostrar valparna gemensamt. Vi måste agera fort innan det är för sent, säger hon och ritar förklarande med fingrarna på skrivbordet.

Årtal och utredningar sitter i ryggmärgen. Kan Ann Dahlerus inte svara direkt slår hon på datorn tills hon kommer på hur det är. Hon understryker att det är viktigt för henne att alltid kunna hänvisa till fakta i debatter och pressmedelanden.

– Många gånger blir vargen en allmän syndabock för avbefolkning och missnöje med politiken i glesbygden. Då är det viktigt för mig att ha siffror och fakta att möta argumenten med. Någon måste föra vargens talan för att få bukt med orättvisan, menar hon.

Ute på lokala rovdjursmöten kan det bli en hätsk stämning mot föreningens representanter. Själv är hon van att prata inför folk och är inte rädd för att uttrycka sin åsikt, även om det kan vara obehagligt ibland. Ann minns en särskilt en gång när hon var på ett rovdjursmöte där alla var emot vargen utom hon.

– De visste inte längre vad som var sant. Alla bara hetsades till att hålla med, säger hon.

C-projekt i journalistik

Ann växte upp i Falun och Avesta, men har bott i Stockholm från och till sedan 70-talet. Nu är hon 53 år. Fritid blir det inte så mycket av. Om hon mot förmodan skulle få en ledig dag umgås hon med sambon och hunden Ylva. Gärna på sommarstället i Stockholms skärgård. Motståndarnas argument - att det är lätt att sitta långt från vargtrakter och uttala sig - avfärdar Ann direkt.

– Jag tycker inte att det är något motsägelsefullt att bo i Stockholm, många som bor i huvudstaden har starka anknytningar till landsbygden. Vi har representanter och medlemmar ute på landsbygden. Om man ser till antalet medlemmar i förhållande till folkmängden i länen så har vi mest medlemmar i de utpräglade rovdjurslänen. Så att jag inte skulle kunna ha en åsikt för att jag bor här tycker jag är ett kontigt argument, säger hon.

Kraften i engagemanget hämtar Ann Dahlerus från en känsla av att mänskligheten är skyldig att dela med sig av jordens resurser. Hon känner en beundran för våra stora rovdjur. På frågan om varför just vargfrågan blivit så debatterad svarar hon:

– Vargen har alltid varit människans konkurrent. Inget annat djur väcker så mycket känslor hos oss. Ibland känns det som om man tillmäter vargen våra egna negativa egenskaper, den blir en projektion av de värsta egenskaperna hos människan. Det gör mig förbannad. Vargen behöver någon som står upp för den, men det är få som orkar göra det. Hur jag orkar?

Ann Dahlerus funderar länge. I tystnaden blir södertrafiken ett svagt brus i bakgrunden. Vårsolen silar in i den ljusa lokalen.

– Ibland kan det kännas lite tröstlöst när jag måste bemöta samma argument år efter år. Samtidigt har föreningen ändå ett visst inflytande. Vi peppar varandra, gemenskapen är en drivkraft. Man orkar inte bara arbeta i motvind, säger hon.

Någon vecka senare ses vi igen. Den här gången får jag följa med på långpromenad med Ylva. I Hagaparken har våren nyss slagit ut. Om det inte vore för det ständiga bruset från E18 skulle vi kunna befinna oss i vargtäta skogar. Ylva, som är fornnordisk för varghona, är en glad och valpig terrier. Hon får oftast springa lös här. Men när de promenerar hos sambons föräldrar i Siljansnäs i Dalarna är Ylva alltid kopplad.

– Jag älskar hundar. Familjen hade en schäfer när jag var liten, och jag har haft hund flera gånger i livet. Vargen har mycket gemensamt med hunden. Men jag skulle inte släppa Ylva lös i ett vargrevir. Så visst förstår jag människor som är rädda om sina jakthundar. Men hundägaren ansvarar själv för de risker man utsätter sin hund för, säger Ann Dahlerus.

C-projekt i journalistik

Vi befinner oss på kända marker för Ann. Utefter vägen nämner hon namnen på byggnader och kungligheter som varit med och utformat parken.

– Under min uppväxt var jag mycket i naturen, mina föräldrar är också naturmänniskor, berättar hon.

Intresset för vargfrågor föddes också tidigt. I början av sjuttioalet satt en artonårig Ann framför teven i familjehemmet i Avesta när det sändes ett program om hur människan utrotade mängder av djur på jorden. Hon skickade efter mer information och döpte sitt examensarbete på gymnasiet till ”Vår sinande fauna” .

– Jag kommer ihåg att det där programmet gjorde ett enormt intryck på mig. Jag blev otroligt påverkad. Som ung minns jag att jag upplevde det som otroligt tragiskt att vargen var utrotad. När den sedan kom tillbaka till Sverige 1983 gick jag med i en förening som hette Varggruppen, berättar hon.

Efter att ha jobbat med internationella miljöfrågor på Greenpeace och Naturskyddsföreningen kände Ann att hon ville arbeta med något som låg lite närmare. Både geografiskt och i hjärtat.

– Nu är jag väldigt glad över att få arbeta med något som jag verkligen brinner för. Jag hade nog inte klarat av att lägga ner så mycket energi i något kommersiellt, säger hon.

Nytt grepp mot tjuvjakt på varg

Det ska bli svårare att skjuta varg i Dalarna, Värmland och Örebro. Landets vargtätaste län ska tillsammans genomföra hemliga aktioner för att minska den illegala jakten.

– Vi hoppas att samarbetet ska kunna förebygga brottslighet, säger Lena Berg som arbetar med rovdjursfrågor på länsstyrelsen i Dalarna.

I början av april genomfördes de första gemensamma insatserna. Polispatruller från samtliga tre län samt ett tjugotal anställda hos länsstyrelserna arbetade tillsammans vid två insatser. Polisen stoppade bilar för att leta efter eventuella vapen och tips från allmänheten följdes upp. Sammanlagt varade insatserna i ett helt dygn. Skillnaden från tidigare arbete är att det nu handlar om speciell planerad spaning tillsammans över länsgränserna.

– Vi lär oss att samarbeta och bli mer effektiva. Huvudsakliga syftet är att förebygga brott och se till att det finns personer i skogen så att illegal jakt inte förekommer. Tidigare handlade det mer om telefonsamtal och mindre lokala insatser, menar Lena Berg.

Trots att insatserna inte ledde till några gripanden hoppas Lena Berg att samarbetet kan ge en signal om hur allvarligt länsstyrelsen ser på brottet. Tanken är att en rad liknande gränsöverskridande insatser ska genomföras varje år. Aktionerna är hemliga och annonseras inte i förväg.

– Möjligheten att gripa någon på bar gärning väldigt liten. Det handlar främst om att visa att vi inte accepterar den här formen av brottslighet. Förra året fick vi in ett tiotal tips om otillåten jakt. Vi har tagit till oss hur många vargar som faktiskt dödas och tyckte att det var dags att göra något mer, säger hon.

I en nyligen publicerad rapport från Grimsö forskningsstation anges dödsorsaker för 42 radiomärkta vargar mellan 1998 och 2006. Forskarna beräknar att sex vargar är säkert och 15 sannolikt illegalt dödade under perioden. I den siffran ingår sändarförsedda vargar som försvunnit spårlöst tillsammans med sändaren.

Kit Larsen arbetar som regionansvarig för Svenska Rovdjursföreningen i Dalarna. Hon tycker varken att länsstyrelsen eller polisen gör tillräckligt mycket för att stoppa den illegala jakten.

– Man måste satsa mer resurser på att anställa folk som kan vara ute och vakta. Det handlar om organiserad brottslighet som pågår medan vi andra är på jobbet på dagarna. Tidigare hade vi ett vargrevir i Dalarna. Nu har vi sex stycken. Då kan man inte ha samma antal personal nu, säger hon.

Arbetsrapport

När jag valde ämne till c-projektet hade jag tidigare gjort ett radioreportage om ändringen i jaktlagstiftningens paragraf 28. Därmed hade jag lite inblick i hur rovdjurspolitiken fungerade. Jag tyckte att det kändes extra aktuellt i och med att EU eventuellt kommer att komma med nya direktiv angående rovdjurspolitiken i juni i år. Det har även uppstått en högljudd debatt kring ändringen av paragraf 28. Många människor på landsbygden har en åsikt i frågan, som är väldigt stor i just Dalarna, Gävleborg och Värmland.

När det var dags att börja skriva ville jag välja ett ämne som kändes aktuellt och som gav en inblick i andra människors vardag. Hur dessa politiska beslut som fattas i Stockholm egentligen fungerade. Är klyftan mella stad och landsbygd så stor som den ibland målas upp? Därför ville jag skriva om vargfrågan utifrån det närmaste perspektivet, alltså de som faktiskt berörs av politiken i sin vardag. Min förhoppning var att jag skulle få komma nära personerna i deras liv och få dem att delge mig sina tankar och framförallt känslor kring vargen. Jag ville främst skildra Voxnabruks invånare, varför de var missnöjda och hur det faktiskt kändes för dem. Utan att egentligen ta ställning för eller emot vargen.

Syftet var från början att reportaget inte skulle publiceras i lokala medier utan främst i områden där livsstilen skiljer sig från personerna i reportaget; alltså storstadspress som DN eller Sydsvenskan. Min önskan var från början att reportaget skulle vara så pass intressant att det skulle vara läsvärt för andra grupper än de som var direkt berörda av problemen, eller ens har en åsikt i debatten.

Researcharbetet har pågått under en lång tid och innefattar offentliga utredningar, väldigt mycket samtal via telefon och intervjuer med olika intressegrupper, besök på tv-debatter, tidningsartiklar, lagtexter, internetsidor av olika slag. Det är svårt att sammanfatta allt, men det har varit mycket research trots att jag slutligen valt att fokusera på känslor hos lokalbefolkningen. Eftersom reportaget blir vinklat på så vis att det är voxnabornas tankar och känslor som får mest utrymme lät jag personporträttet stå i kontrast till detta. Där valde jag en av landets mest engagerade förespråkare för vargens existens i Sverige, och hoppas att det ska ge hela projektet en balans mellan stad/land och för/emot.

Slutligen valde jag en nyhet som belyser problemet med illegal jakt och även tar med länsstyrelsens arbete.

Reportaget ville jag gestalta som en resa i människornas vardag i Voxnabruk, därför lät jag också projektets två större delar, reportaget och personporträttet, vara i jag-form för att läsaren lättare ska kunna följa med i texten.

C-projekt i journalistik

De etiska frågeställningar som framkom var bland annat hur jag skulle skildra människorna i Voxna och komma dem nära utan att bli partisk.

Citatkontrollen har gått till så att jag ringt till samtliga för att få mailadress eller faxnummer och skickat över de delar där de är med och deras citat. Samtliga har fått sina citat, de flesta åtta dagar innan deadline, så de har haft tid på sig att svara. Jag har även gjort vissa korrigeringar efter citatkollen.

Källor:

www.naturvrdsverket.se, beslut 2007-03-01, Dnr 411-433-07

<http://www.sou.gov.se/storarovdjur/kontakt.htm>

<http://www.jagereforbundet.se/svenskjakt/debatt/debatt122007.asp>

<http://skandulv.nina.no/skandulv>

www.viltskadecenter.com/viltskadestatistik

www.fjallmistra.slu.se

www.rovdjur.se

Brev till regeringskansiet, Diarienummer: SB2006/7283/Brevsvar

<http://www.infocentrum.se>